



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 240/06-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 24. októbra 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti V. B., K., zastúpeného advokátkou JUDr. E. B., B., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 244/01, za účasti Okresného súdu Prievidza, takto

## **r o z h o d o l :**

1. Základné právo V. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 244/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Prievidza **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 244/01 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. V. B. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Prievidza povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Prievidza je povinný uhradiť V. B. trovy právneho zastúpenia v sume 6 825 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún) na účet právnej zástupkyne JUDr. E. B., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. II. ÚS 240/06 z 13. júla 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť V. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 244/01.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 24. septembra 2001 okresnému súdu žalobu, ktorou uplatnil nárok na náhradu škody z dôvodu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie vo veci právoplatne skončené.

V sťažnosti sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a súčasne žiadal, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 1 000 000 Sk.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 927/06 doručeným ústavnému súdu 3. augusta 2006, v ktorom sa okrem iného uvádza:

*„Na začiatku tohto vyjadrenia uvediem prehľad procesných úkonov súdu vo veci:*

*- 8. 10. 2001 podaný návrh na začatie konania proti odporcovi B. a. s., za účasti vedľajšieho účastníka na strane odporcu S. p. a. s.*

*- 9. 10. 2001 doručovaný opis návrhu na vyjadrenie odporcovi a vyzvaná S. p. a. s na vyjadrenie, či chce vstúpiť do konania ako vedľajší účastník na strane odporcu.*

*- 17. 10. 2002 nariadený termín pojednávania na 19. 11. 2002, vyhotovené uznesenie o pripustení vstupu S. p. B. do konania na základe prechodu výkonu poistenia zodpovednosti za škodu zo S. p. a. s. na S. p. Zák. č. 274/1994 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť dňom 1. 4. 2002.*

*- 19. 11. 2002 pojednávanie odročené za účelom vykonania dokazovania a to úrovne spolupráce medzi O. a navrhovateľom, prípadne znalecké dokazovanie na zistenie, aké práce by navrhovateľ vzhľadom na zdravotný stav a kvalifikáciu mohol vykonávať.*

*- 20. 2. 2003 nariadený termín pojednávania na 4. 4. 2003.*

*- 4. 4. 2003 pojednávanie odročené na neurčito pre povinnosť zástupkyňi navrhovateľa predložiť prepočet uplatnenej straty na zárobku s prihliadnutím aj na vyplácanú podporu v nezamestnanosti a valorizáciu.*

*- 10. 10. 2003 nariadený termín pojednávania na 14. 11. 2003.*

*- 29. 10. 2003 preložený termín pojednávania na 28. 11. 2003 z dôvodu školenia sudcov z obvodu Krajského súdu v Trenčíne.*

*- 28. 11. 2003 pripustená zmena návrhu navrhovateľa, pojednávanie odročené za účelom predloženia všetkých rozhodnutí navrhovateľa týkajúcich sa ČID-u a odstránenia rozporu týkajúceho sa výplaty náhrady zo S. p. za čas od júla 2001 do marca 2002 na 9. 1. 2004.*

*- 9. 1. 2004 súd vyhlásil rozsudok, ktorým priznal navrhovateľovi z titulu náhrady za stratu na zárobku po skončení PN peňažné plnenie za čas od 1. 9. 1999 do 30. 11. 2003,*

vo zvyšku návrh zamietol, konanie o náhradu za stratu na zárobku po skončení PN (úrazovej renty za obdobie od 1. 1. 2004 do budúca) zastavil a vec postúpil po právoplatnosti tohto rozhodnutia Ústrediu S. p. B.

- 3. 3. 2004 doručované opisy odvolaní účastníkom konania.

- 30. 3. 2004 pokyn na vypracovanie predkladacej správy a predloženie spisu Krajskému súdu v Trenčíne.

- 20. 12. 2004 spis vrátený z Krajského súdu v Trenčíne, ktorý rozhodnutím z 25. 11. 2004 rozsudok okresného súdu zrušil.

- 20. 12. 2004 doručované rozhodnutie KS účastníkom.

- 5. 5. 2005 nariadený termín pojednávania na 10. 6. 2005.

- 10. 6. 2005 pojednávanie odročené za účelom zistenia (dotazmi na MUDr. B. a MUDr. T.) zdravotného obmedzenia navrhovateľa a oznámenie údaju, aký druh práce by navrhovateľ vzhľadom na svoj zdravotný stav mohol vykonávať v období od 1. 5. 1998 doteraz, totožný dotaz na S. p. – (...), za účelom zistenia z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko N., či navrhovateľovi bola ponúknutá práca s prihliadnutím na jeho zdravotný stav, kvalifikáciu a schopnosti a či úrad práce takýmto miestom ako voľným disponoval.

- 13. 6. 2005 nariadený termín pojednávania na 19. 7. 2005.

- 19. 7. 2005 pojednávanie odročené na neurčito za tým účelom, aby žalovaná organizácia podala popis činnosti profesií vrátnik, skladový robotník, robotník v lampárni, údržbár, robotník v dielni, pri oprave banských svietidiel s tým, aby k týmto profesiám uviedol aj požadovaný stupeň vzdelania, prípadne špeciálnej kvalifikácie a pod., následným dotazom na MUDr. B., či popísané druhy práce sú vhodné pre navrhovateľa, totožný dotaz na MUDr. J. a nasledujúce zisťovanie pravdepodobného zárobku, ktorý by navrhovateľ dosahoval pri profesií, ktorú by mohol vzhľadom na vzdelanie a zdravotný stav vykonávať.

- 12. 9. 2005 pokyn sudcu na zabezpečenie ďalšieho dôkazu o primeranosti vyššie uvedených prác k zdravotnému stavu navrhovateľa.

- 14. 11. 2005 urgovaná MUDr. B. na podanie žiadanej správy.

- 7. 12. 2005 pokyn sudkyne na zisťovanie hrubých mesačných zárobkov v profesií vodičov, vrátnikov, skladových robotníkov a pod. od dvoch rôznych zamestnávateľov.

- 17. 7. 2006 nariadený termín pojednávania na 12. 9. 2006.“

Na pojednávaní uskutočnenom 12. septembra 2006 rozhodol okresný súd meritórne rozsudkom vo veci samej.

K skutkovej a právnej zložitosti veci okresný súd uviedol:

*„Návrhom na začatie konania navrhovateľ - sťažovateľ uplatňoval nárok proti odporcovi H. P. a. s., so sídlom (...) P., na náhradu za stratu na zárobku po skončení PN od 1. 5. 1998 do 1. 9. 2001 vo výške 115.300,- Sk a od 1. 9. 2001 do budúcnosti 8.888,- Sk mesačne na tom základe, že u odporcu utrpel dňa 6. 12. 1994 pracovný úraz. Pre následky pracovného úrazu mu bol priznaný invalidný dôchodok, ktorý bol neskôr zmenený na čiastočný invalidný dôchodok. Nárok na stratu na zárobku po skončení PN bol riadne odškodňovaný až do 1. 5. 1998. Odporca resp. vedľajší účastník na strane odporcu, ktorý plnil za odporcu mu náhradu za stratu na zárobku od uvedeného dňa vyplácal v nižšej výške ako mal a to z toho dôvodu, že riadne priemerný zárobok nevalorizoval v zmysle opatrení Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a tiež zastavil výplatu náhrady za stratu na zárobku navrhovateľovi vedenému v evidencii nezamestnaných v čase poberania ČID-u a nedobrovoľnej nezamestnanosti. V priebehu konania čiastkovými podaniami upravoval svoj návrh tak, že odporcu žiadal zaviazat' na náhradu za stratu na zárobku po skončení PN vždy za ďalšie obdobie, naposledy podaním 22. 12. 2003.*

*Navrhovateľ je poberateľom ČID-u, v evidencii nezamestnaných bol vedený od 25. 6. 1999 do 5. 10. 2004, kedy bol vyradený z evidencie nezamestnaných lebo sa nedostavil na kontakt, keďže pracoval od októbra 2004 asi pol roka. Potom sa nezaevidoval na úrade práce, lebo si hľadal zamestnanie.*

*Po skutkovej stránke považujem vec za zložitú, pričom pre rozhodnutie vo veci samej je potrebné vykonať dokazovanie v zmysle právneho názoru odvolacieho súdu. Vzhľadom na povahu veci a to náhradu škody na zdraví, je predovšetkým povinnosťou poškodeného (v tomto prípade navrhovateľa) preukázať základné prvky zodpovednostného vzťahu, predovšetkým príčinnú súvislosť medzi tvrdenou škodou a škodnou udalosťou - pracovným úrazom. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí zo dňa 25. 11. 2004 jednoznačne uviedol ako postupovať pri zisťovaní pravdepodobného zárobku, ktorý by navrhovateľ dosiahol nebyť situácie na trhu práce a celkovej nezamestnanosti a následne i pri výpočte náhrady straty na zárobku. Chcem uviesť, že uvedená dôkazná povinnosť je na strane navrhovateľa, ktorý*

je v tomto smere nečinný, ba naopak bráni sa akémukoľvek dokazovaniu v tomto smere napriek tomu, že je právne zastúpený. Dĺžka konania je preto ovplyvnená i takýmto procesným správaním samotného navrhovateľa.

Spor považujem však za právne zložitý tak ako som sa vyjadrila v iných obdobných veciach vedených na Ústavnom súde SR z nasledovných dôvodov.

Do 1. 1. 2004 nárok navrhovateľa na náhradu škody vo forme náhrady za stratu na zárobku po skončení PN upravovali ustanovenia Zákonníka práce, ktoré boli účinnosťou Zákona č. 461/2003 Z. z. o Sociálnom poistení zrušené.

Aj keď ustanovenia Zákonníka práce o náhrade škody z pracovného úrazu upravovali nárok navrhovateľa na náhradu škody, úprava sa týkala základu nároku, pričom absentovala právna úprava o výške nároku na náhradu škody (náhradu za stratu na zárobku po skončení PN) v prípadoch, keď poškodený (na ktorom spočíva dôkazné bremeno) bol poberateľom ČID-u a súčasne evidovaným nezamestnaným. Navrhovateľ - sťažovateľ mal invalidný dôchodok dňom 15. 6. 1998 zmenený na čiastočne invalidný a od 25. 6. 1999 evidovaným nezamestnaným.

Ustanovenia Zákonníka práce upravujúce náhradu škody a účinné do 1. 1. 2004 vychádzali z predpokladu existencie príjmu poškodeného zamestnanca. Pri rozhodovaní v porovnateľných veciach boli odvolacím súdom vynesené rozdielne rozhodnutia, ktoré boli zosúladené až rozhodnutím Najvyššieho súdu SR v Bratislave 3 Cdo 163/2004 zo dňa 28. 2. 2006, Najvyšší súd SR rozhodnutím 3 Cdo 93/03 zo dňa 27. 7. 2004 vyslovil názor, že skutočnosť, že poškodený zamestnanec sa nemôže zamestnať v inom zamestnaní, ktoré by zodpovedalo jeho pracovným úrazom, zníženej pracovnej schopnosti len pre nedostatok pracovných miest nie je spôsobená v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom, ale situáciou na trhu práce. Čiže rozhodnutie známe v roku 2004 riešilo otázku či je nezamestnanosť poškodeného zamestnanca a jeho následná škoda v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom ale až následným rozhodnutím Najvyššieho súdu SR z februára 2006 sa riešila aj otázka výšky náhrady škody.

Ďalší problém spočíval v tom, že s účinnosťou Zákona č. 461/2003 Z. z. o Sociálnom poistení a jeho prechodných ustanovení § 272 ods. 1, 5 od 1. 1. 2004 prebrala výplatu plnení vyplývajúcich zo zodpovednosti zamestnávateľa za škodu pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania S. p. v B. Od 1. 1. 2004 dochádza teda k zásadnej zmene tak

*v pomenovaní ako aj vo výpočte náhrady za stratu na zárobku, kedy tento nárok sa už stáva úrazovou dávkou a rozhoduje o ňom len S. p. Túto otázku súd vyriešil už rozhodnutím z 9. 1. 2004, kedy konanie o náhradu za stratu na zárobku po skončení PN za obdobie od 1. 1. 2004 do budúcnosti zastavil a nariadil vec postúpiť po právoplatnosti rozhodnutia Ústrediu S. p. B. Proti tomuto výroku účastníci odvolanie nepodali, o nároku navrhovateľa na rentu po 1. 1. 2004 bolo preto právoplatne rozhodnuté, čo konštatuje aj Krajský súd v Trenčíne na strane 5 jeho rozhodnutia.*

*Od 1. 1. 2004 však pre všeobecné súdy vyvstal ďalší problém a to problém ich právomoci vo veci konať a rozhodovať a to nielen o nárokoch existujúcich po 1. 1. 2004 ale aj o nárokoch vzniknutých pred uvedeným dátumom. K týmto pochybnostiam o nedostatku právomoci prispelo aj rozhodnutie NS SR 4 Cdo 17/2005 zo dňa 29. 11. 2005, v ktorom senát NS sa postavil jednoznačne na stanovisko, že o takýchto nárokoch aký je uplatnený navrhovateľom nie je daná rozhodovať právomoc súdu, ale S. p. v B. V rovnakom období iný senát NS nevyklúčil právomoc súdu konať o takom nároku aký uplatňuje navrhovateľ, preto na podnet Okresného súdu v Prievidzi bolo vyvolané zasadnutie kolégia NS SR na zjednotenie stanoviska o tom, či je daná právomoc súdov vo veci konať, aby všeobecný súd prípadne nevynášal zmätočné rozhodnutia. Súd preto po 1. 1. 2004 pristupoval k otázke právomoci súdu konať v týchto veciach mimoriadne opatrne, aby sa predišlo následne i podaniam o mimoriadnych opravných prostriedkoch a tým ďalšiemu predĺženiu konania. Zjednocujúce stanovisko občiansko - právneho a správneho kolégia NS SR bolo prijaté až v júni 2006. Zatiaľ nie je zverejnené v zbierke stanovísk. Vzhľadom na uvedené súd bude ďalej konať v zmysle doposiaľ síce nepublikovaného ale nám známeho stanoviska NS SR. “*

Napokon, pokiaľ ide o okolnosti, ktoré mali vplyv na rýchlosť napadnutého konania, okresný súd uviedol:

*«Právna zástupkyňa navrhovateľa neakceptuje judikatúru Najvyššieho súdu SR, nereaguje na zmenu právnych predpisov, na to, že bolo o nároku navrhovateľa po 1. 1. 2004 právoplatne rozhodnuté, o čom svedčí jej prehlásenie na č. l. 213 súdneho spisu, citujem: „nebudeme dokladať dôkaz o pravdepodobnom zárobku, ktorý by navrhovateľ dosahoval vzhľadom na kvalifikáciu a zdravotný stav, pretože sa domáhame náhrady v*

*plnej výške. Výber zamestnancov odporcov napadneme, je nám jedno ako rozhodne okresný súd, podáme podnet na Ústavný súd“ (na pojednávaní 19. 7. 2005).*

*Záverom konštatujem, že ak aj došlo medzi jednotlivými úkonmi súdu k väčším časovým odstupom, nepovažujem tieto prieťahy v konaní za zbytočné. Rozhodnutie o nároku navrhovateľa si vyžaduje náročný prepočet jeho výšky, dôslednú znalosť množstva právnych predpisov, ktoré sa sústavne menia (napr. len pri ustálení výšky priemerného zárobku, zohľadniť jeho viacnásobnú valorizáciu, že došlo k podstatnej zmene výpočtu priemerného zárobku dňom 1. 7. 2003 t. j., že sa valorizuje valorizovaný zárobok a nie ako dovtedajšia právna úprava valorizovala priemerný zárobok z príslušného rozhodného obdobia), sledovanie rozhodovacej činnosti NS SR a inej odbornej literatúry.»*

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 1. augusta 2006, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony uvedené v tomto vyjadrení, ktoré považuje za preukázané.

K citovanému vyjadreniu okresného súdu zaujala stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 31. augusta 2006, v ktorom vyjadrila nesúhlas s jeho hodnotením veci ako skutkovo a právne zložitej, a taktiež odmietla jeho tvrdenie o tom, že z jej strany nebola akceptovaná judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Pretože s upustením od ústneho pojednávania v predmetnej veci súhlasil len jeden z účastníkov (okresný súd) a sťažovateľ na jeho konaní trval, ústavný súd ho nariadil bez ohľadu na to, či so zreteľom na okolnosti danej veci, predmet konania a stanoviská účastníkov k nemu možno „očakávať ďalšie objasnenie vecí“.

Ústne pojednávanie 24. októbra 2006 sa konalo len za účasti sťažovateľa a jeho právnej zástupkyne, predseda okresného súdu svoju neúčast' ospravedlnil listom z 12. októbra 2006.

Právna zástupkyňa sťažovateľa, resp. sťažovateľ na pojednávaní neuviedli žiadne nové skutočnosti, ktoré by neboli ústavnému súdu známe z obsahu spisu.

## II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 101 ods. 2 prvej vety OSP súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti, ústavný súd sa stotožnil s tou časťou vyjadrenia okresného súdu, v ktorej poukazuje na faktickú a právnu zložitosť veci. Predmetom konania vedeného okresným súdom je s'ťažovateľom uplatnený nárok na náhradu škody z dôvodu straty na zárobku po skončení práceneschopnosti v dôsledku pracovného úrazu. Rozhodovanie v danej veci zahŕňa určitý stupeň faktickej zložitosti súvisiacej s výpočtom priemerného zárobku, jeho valorizácie a výpočtom samotnej výšky náhrady za jednotlivé roky rozhodného obdobia. Ústavný súd považuje namietané konanie aj za právne zložité z hľadiska právnej úpravy a jej aplikácie. V priebehu konania došlo k zmene právnych predpisov upravujúcich uplatňované nároky a navyše v čase rozhodovania neexistovala jednotná judikatúra vo vzťahu k tomuto typu veci. Uvedenú zložitosť veci bral ústavný súd do úvahy pri celkovom hodnotení priebehu konania, najmä pri posudzovaní vzniknutých priet'ahov. Napriek konštatovaniu určitej faktickej a právnej zložitosti veci ústavný súd uzatvára, že nejde o také okolnosti, ktoré by odôvodňovali doterajšiu dĺžku konania vo veci, ktorá má pre s'ťažovateľa existenčný význam.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd neakceptoval tú časť vyjadrenia okresného súdu z 1. augusta 2006, v ktorej uviedol, že sťažovateľ je pri dokazovaní „nečinný, ba naopak bráni sa akémukoľvek dokazovaniu v tomto smere napriek tomu, že je právne zastúpený“.

Z obsahu ústavnému súdu predloženého súdneho spisu nevyplýva, že by sťažovateľ nereagoval na výzvy súdu alebo nepredkladal súdom požadované písomnosti, čím by komplikoval, resp. predlžoval dokazovanie alebo priebeh samotného konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska namietaných zbytočných priet'ahov spôsobených súdom, ale aj z hľadiska celkového priebehu súdneho konania. Ústavný súd zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov a najmä z predloženého súdneho spisu zistil v priebehu konania tieto obdobia nečinnosti:

- od 9. októbra 2001 (doručovanie odpisu žaloby na vyjadrenie) do 17. októbra 2002 (nariadenie prvého termínu pojednávania),
- od 4. apríla 2003 (odročenie pojednávania na neurčito) do 10. októbra 2003 (nariadenie termínu pojednávania),
- od 20. decembra 2004 (vrátenie spisu po rozhodnutí o odvolaní) do 5. mája 2005 (nariadenie termínu pojednávania),
- od 7. decembra 2005 (zadovažovanie podkladov pre rozhodnutie) do 17. júla 2006 (nariadenie termínu pojednávania).

Pri zohľadnení 3-mesačného obdobia potrebného na štúdium spisu po doručení žaloby predstavuje nečinnosť okresného súdu takmer dva a pol roka.

Okrem nečinnosti bol postup okresného súdu v konaní aj neefektívny, čo vyplýva zo skutočnosti, že rozsudok prvostupňového súdu sp. zn. 4 C 244/01 z 9. januára 2004 bol uznesením odvolacieho súdu z 25. novembra 2004 (sp. zn. 19 Co 89/04) zrušený, pričom

v odôvodnení bolo okrem iného uvedené, že „*Preskúmaním zistil odvolací súd, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, v dôsledku čoho potom nebol úplne zistený skutkový stav a neboli vykonané dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 205 ods. 2 písm. c), f) O. s. p.)*“.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 244/01 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

### III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadost'účinenia v sume 1 000 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej s'ťažnosti. Poukázal najmä na to, že v dôsledku nerozhodnutia vo veci v primeranej dobe prežíva pocity neistoty, krivdy, úzkosti a existenčného ohrozenia.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 4 C 244/01, ktorá predstavuje takmer 5 rokov, berúc do úvahy najmä právnu a skutkovú zložitosť veci, ale aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. E. B. Právna zástupkyňa si uplatnila úhradu trov konania v sume 100 195 Sk. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 730 Sk, t. j. spolu 5 460 Sk. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty

v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu 2 x 164 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) boli priznané v celkovej sume 6 825 Sk.

Pri stanovení výšky priznanej úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal ústavný súd okrem príslušných ustanovení vyhlášky aj z toho, že predmet konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'účením, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05).

Odmenu za účasť advokátky na ústnom pojednávaní konanom 24. októbra 2006 vrátane náhrady hotových výdavkov ústavný súd nepriznal, pretože na ňom neboli prednesené žiadne nové skutočnosti (doteraz ústavnému súdu neznáme), ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci, a ústavný súd rozhodol len na základe predložených (písomných) listinných dôkazov, t. j. sťažnosti a k nej pripojených písomností, vyjadrení účastníkov konania a obsahu súvisiaceho súdneho spisu (m. m. I. ÚS 41/03, I. ÚS 104/03, IV. ÚS 233/03).

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju predchádzajúcu judikatúru, podľa ktorej vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetného posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutý procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. I. ÚS 41/03, IV. ÚS 233/03, IV. ÚS 88/05).

Ústavný súd z týchto dôvodov vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovel.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2006